

Гула І., Юрик Н.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Hula I., Yuryk N.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

PROBLEMS OF CREATION AND FUNCTIONING OF THE LOCAL COMMUNITIES

Ключові слова: децентралізація, об'єднанні територіальні громади.

Keywords: decentralization, local communities.

В 2015 році український народ ознайомився із Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Цей закон показав, що політика децентралізації, розпочата в 2014 році, дає позитивні результати. Метою всієї політики децентралізації, а також зазначеного закону зокрема, є створення ефективної системи місцевого самоврядування, організації влади за територіальною ознакою для того, щоб створити та підтримувати повноцінне середовище для населення, а саме забезпечення отримання доступних послуг високої якості, надання права влади безпосередньо народові, тобто створення певних інститутів народовладдя. Реформа децентралізації перекладає відповідальність перед виборцями на органи місцевого самоврядування, а перед державою – за законне проведення політики. Дана реформа передбачає передачу владних повноважень органами центральної влади органам місцевого самоврядування, тобто децентралізація забезпечить право громади мати повноваження і бути спроможними їх реалізовувати.

Однак, за п'ять років активного проведення політики децентралізації теоретиками та практиками публічного менеджменту було виділено ряд недоліків та проблем у створення ОТГ. Першою проблемою, і однією з найважливіших, можна назвати відсутність можливості і права громад розпоряджатися землею, яка формально входить до складу об'єднаної територіальної громади, але знаходиться за межами населених пунктів, які входять до її складу. Окрім цього можна виділити ряд інших, а саме: недосконалість законодавства, наявність неточностей та недопрацювань; недостатня кількість досвіду та відсутність вмінь управляти громадою; виникають проблеми між адміністраціями районів та областей.

Закон, який регулює створення ОТГ також має ряд недоліків, які потребують швидкого вирішення. Наприклад, не передбачені ситуації, як правильно діяти в разі конфліктів між мешканцями різних громад, між органами влади та населенням громади. Також у процесі децентралізації існує ще ряд невирішених проблем, які створюють ризики для успішної реалізації реформи.

По-перше, створення об'єднаних територіальних громад переважно не має підтримки з боку широких верств населення, адже більшість людей не розуміють сам процес децентралізації, а також стикається зі спротивом з боку районних адміністрацій та місцевих рад.

По-друге, швидке збільшення кількості ОТГ без пропорційного збільшення обсягу субвенції на розвиток інфраструктури знижує мотивацію громад до об'єднання та їхні можливості щодо соціально-економічного розвитку.

По-третє, на сьогодні не врегульовано питання розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади загалом, а також функцій та повноважень між місцевими радами ОТГ та районними державними адміністраціями й районними радами.

По-четверте. В утворених об'єднаних територіальних громадах немає належно підготованих робочих кадрів та спостерігається низька кваліфікація службовців місцевого самоврядування для виконання нових функцій.

По-п'яте. Враховуючи високі ризики корупційних дій щодо використання бюджетних коштів, актуальним є питання запровадження механізмів контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування, як з боку державних органів, так і з боку громадськості.

З метою усунення проблемних місць в діяльності громад, варто відокремити ряд переваг створення подібного роду об'єднань. Отож, варто виділити наступні переваги створення ОТГ: вони мають більші повноваження і досить значні грошові ресурси порівняно із селищними та сільськими радами; їх створення веде за собою створення відповідної комісії, яка стає відповідальною за освіту і отримує державні субвенції. Це означає, що у громад з'являються можливості створювати хороші умови навчання та надання освітніх послуг; аналогічно створюється комісія, яка відповідальна за медицину, витрати на яку також забезпечуються державою. Громада сама вирішує, чи потрібен медичний заклад, які фахівці і яка їх кількість буде працювати; їх бюджет значно більший за бюджети окремих сільських та селищних рад, а тому це більші можливості для здійснення перетворень; їх створення передбачає збільшення самостійності у прийнятті рішень щодо освітлення, ремонту доріг, вирішенні нагальних питань без очікування рішень районної влади; наближеність влади до народу, вирішення питань на громадських слуханнях та загальних зборах; сума сплачених податків залишається в місцевому бюджеті; прозорість та відкритість системи видатків та надходжень до місцевого бюджету; адміністративним центром ОТГ, згідно з законом, має стати населений пункт, інфраструктура якого розвинена найкраще або те, яке знаходиться найближче до її географічного центру. Такий спосіб поділу є досить ефективним, адже ставить всіх в рівні умови і забезпечує швидкість у прийнятті рішень щодо керування певною територією громади.

На разі Верховна Рада розглядає кілька законопроектів, мета яких є налагодження відносин щодо керування ОТГ, виправлення недоліків законодавства у сфері бюджетних відносин, а також у фінансовій та територіальній галузі. Головна небезпека від таких об'єднаних громад є можливе створення непідконтрольних утворень перед органами державної влади.

В таких умовах потрібно бути готовим до того, що громади будуть постійно наштавхуються на системні перешкоди, пов'язані із проблемами в сфері публічного управління, низькими і нерівними «стартовими» умовами для різних територіальних громад, недосконалістю і мінливістю законодавства тощо.

Отож, на разі перешкод щодо об'єднання громад не має, а переваги досить переконливі. Сьогодні вже не стоїть питання – об'єднуватись чи ні, а стоїть питання – яким способом це робити, щоб здобути успіх та створити добробут для жителів громади.

Література:

2. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / Бориславська О. М., Заверуха І. Б., Школик А. М. та ін. Київ : Москаленко О. М., 2012. 212 с.
3. Дробуш І. В. Укрупнення територіальних громад як необхідна умова реалізації соціальної функції місцевого самоврядування. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2014. № 2(10). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14divfms.pdf>.
4. Шаров Ю. П. Реформа місцевого самоврядування: проблемні аспекти. Аспекти публічного управління. 2014. № 5 – 6 (7 – 8). С. 81 – 87.
5. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» (DESPRO). URL: <http://despro.org.ua>.